

— Φαίνεται, δτι οἱ ἄνθρωποι ούται δὲν εἶναι comme il faut, παρετήρησεν ἡ μήτηρ μου, καὶ δὲν ἀρμόζει εἰς σὲ νὰ χάνεσαι μὲ αὐτοὺς, ἀφοῦ μάλιστα προετοιμάζεσαι δι' ἔκτασεis καὶ μελετᾶς.

Οὕτω πως ἐγγώρισα, δτι τὰ ἐδιαφέρον τῆς μητρός μου περὶ τῶν μελετῶν μου περιωρίζετο εἰς τὰς ὅλιγας ταῦτας λέξεις, ἃς δὲν ἔθεωρησα ποέπον νὰ συζητήσω. Ἀλλὰ μετά τὸ τέλον, δι' πατέρο μου μὲ ἔλαθεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ μετέθημεν εἰς τὸν κῆπον, ὃπου μὲ ἄφησε νὰ τῷ διηγήθω ὅλα ὅσα εἶδον εἰς τῆς πριγκηπέσσης Ζασέκιν.

Περίεργον ἐπίπροστην ἔξήσκει ἐπ' ἐμοῦ ὁ πατέρος μου, καὶ περιεργοὶ ὅλως ἥταν αἱ μεταξὺν ἐμοῦ καὶ αὐτοῦ σχέσεις. Οὕτως σχεδὸν δὲν ἀνεμιγόντο εἰς τὴν ἐκπαίδευσίν μου, καὶ πολὺν σπανίων ὡμίλει μετ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐπίσης οὐδέποτε μὲ ἐπέπληττεν ἡ μὲ προσέβαλλεν. Εσέβετο τὴν ἐλεύθερίαν μου, ἥτο, ἀν δύναται τις νὰ ἔχφρασθῇ οὐτώς, φιλόφρων μαζίν μου... μόνον δὲ μὲ ἔκρατει εἰς σεβασμὸν ἀπέναντί του. Ηγάπων τὸν πατέρο μου πολὺ, καὶ μὲ ἡγάπα ἐπίστης, καὶ μὲ μεταχειρίζετο ώς νεανίαν· καὶ, θεέ μου, πόσον στενῶς θὰ προσεδενόμην εἰς τὸν πατέρο μου, ἀν δὲν ἡσθανόμην δτι ἀπεμακρύνετο ἀπ' ἐμοῦ. Δι' ὃ δὲν οὔτος ἐπί μίαν στιγμὴν μοι ἔδιδε θάρος, μὲ ἔνα μόνον λόγον, μὲ ἐν μόνον βλέμμα, ἡσθανόμην ἀπεριόριστον ἐμπιστούνην πρὸς αὐτόν. Ἡ ψυχὴ μου ἡνοίγετο καὶ ἐφλυάρουν ώς μὲ φλον συνηλικιώτην, δτε δὲ μὲ ἔβλεπεν οὐτῶς προσβαίνοντα, ἀπέσυρεν ἀπ' ἐμοῦ μὲ φιλόστοργον πάντοτε καὶ τρυφερὸν μειδιαμά, ἀλλ' ἀπεμακρύνετο.

Ἐνίστε ἥτο εὑθύμιος καὶ τότε ἥτο ἔτομος νὰ ἀστειύηται μετ' ἐμοῦ ώς παιδίον. Ἄπαξ — ἀλλὰ μόνον ἄπαξ — μὲ ἔθωπευσε μετὰ τοιαύτης τρυφερότητος, ὥστε ἐγὼ μόλις ἔκρατησα τὰ δάκρυά μου ἐν συγκινήσεως. Ἀλλὰ καὶ ἡ εὑθύμια αὐτοῦ καὶ ἡ τρυφερότης ἐσβένυντο ἄνευ τοῦ παραμικροῦ ἴχνους, καὶ δτι ἐγένετο μεταξὺ μας, δὲν μοι ἔδιδε τὸ δικαίωμα νὰ ἔλπισα δτι θὰ ἔχηκολούθει καὶ εἰς τὸ μέλλον· ὅλα ταῦτα παρήρχοντο ἀπ' ἐμοῦ ώς ὄντερον. Συνέβαινε νὰ παρατηρῶ τὸ εὑφύες, τὸ ὠραῖον καὶ τὸ ἀπαστράπτον πρόσωπόν του, ἡ δὲ καρδιαμά ἔτρεμε καὶ ὅλα τὰ αἰσθήματα μου συνεκτρύνοντο πρὸς αὐτὸν, οὔτος ἐπίσης ἔνει: τι ἐν ἐμοὶ συνέβαινεν, διὸ μὲ ἔθωπευεν ἡσύχως ἐπὶ τοῦ ὄμου τοῦ ἀπήρχετο, καθ' ὃν τρόπον μόνον αὐτὸς ἐγνώριζε νὰ ἀπέρχεται. Αἱ μικραὶ παρακοαὶ τῶν διαταγῶν του, καὶ αἱ παρατηρήσεις, ἃς μοὶ ἔκαμνεν, ἐγίνοντο χωρὶς νὰ τὰς αναμένω, ἀφ' οὗ δὲν τὰς ἔλησμόνσυν προηγουμένως. Ἐνδριστρίων τελευταίως εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ πατέρος μου, προσθέτω, δτι οὔτος δὲν ἦτο πλασμένος δι' οἰκοινειακὴν ζωῆν. «Μόνος λάμβανες ὅτι δύνασαι, καὶ μηδ διδης τὴν γείρα σου» προστάθησε νὰ ἀνηκήῃς εἰς τὸν ἑαυτόν σου. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλτηῆς ἀξία τῆς ζωῆς». Ήμέραν τινα μὲ ἀξιότερα μικροῦ δημοκράτου, τὸ ἀνέφεον καὶ ἔζητησα τὴν γνώμην του περὶ ἐλευθερίας. Οὔτος τὴν ἡμέραν ἔκεινην, ώς τὸν ἔλλον τότε «ακλόν», κατὰ τὰς στιγμάς του ταύτας, ἥδυνατο τις νὰ διμιλήσῃ περὶ οίου δηποτος θήσεις.

— Η ἐλεύθερία! προσέθεσεν οὔτος, καὶ γνωρίζεις τὸ δύναται νὰ δώσῃ ἡ ἐλεύθερια εἰς τὸν ἄνθρωπον;

— Τι;

— Ἀνεξαρτησίαν, ἀτομικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ δύναμιν, ητοις εἶναι κιλλιτέρα τῆς ἐλεύθεριας. Γνώριζε νὰ θέλῃς, καὶ θὰ εἶσαι ταχέως ἐλεύθερος καὶ ἀνέξαρτης.

Ο πατέρος μου πρὸ παντὸς ἀλλοι ἤθελε νὰ καλοζῆ, καὶ ἔζη κάλλιστα. Ιτώς προησθάνετο, δτι δὲν θὰ ἔζη ἐπὶ πολὺ· δυστυχῆς ἀπεβίωσε τεσσαράκοντα δύο ἔτῶν.

Διηγήθην εἰς τὴν πατέρα μου ἐν δῃ τῇ λεπτομερίᾳ τὰ τῆς παρελθούσης ἐσπέρας εἰς τὰς Ζασέκιν. «Εφάίνετο ώς νὰ μηδ ἤχους μετά μενάλης προσοχῆς» ἐκάθητο εἰς ἐν ἔδωλιον τοῦ κῆπου καὶ ἔχαρασσεν ἐπὶ τῆς ἀμμου σημεῖα τινα διὰ τῆς ράβδου του. Ενίστε μὲ παρεκήνει μὲ φωτεινὸν μὲ ἀπαστράπτον βλέμμα, καὶ μὲ παρετήρει διὰ μικρῶν ἔρωτήσεων νὰ ἔξακολουθήσω τὴν διήγησιν. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐτόμων νὰ ἀναφέρω τὸ δόνομα τῆς Ζηναΐδος, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, δὲν ἀντέσχου καὶ ἥρχισα νὰ πλέκω τὸ ἐγκώμιον αὐτῆς. Ο πατέρος μου ἔξηκολούθει νὰ μπομειδιᾷ. Μετ' ὀλίγον δρμας κατελήφθη ὑπὸ σκεψεων καὶ ἐγέρθη.

Ἐνθυμήθην, δτι ἔξερχόμενος τῆς οίκιας εἶχε διατάξει νὰ ἐπισάξει τὸν ἵππον του. Ἡτο ἀριστος ἰππεὺς, καὶ ἐγνώριζε,

πολὺν ἐνωρίτερα τοῦ κ. Ραρή, νὰ δαμάζῃ καὶ τοὺς ἀγριωτέρους ἵππους.

— Θά ίππεύσωμεν μαζὺ πατέρα; τὸν ἡρώτησα.

— «Οχι, μοὶ ἀπεκρίθη, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἔλαβε τὴν συνήσην τρυφερὸν καὶ θωπευτικὴν ἔκρασιν.

Πήγαινε μόνον σου ἄνθελης, εἰπὲ δὲ εἰς τὸν ἰπποκόμῳν, δτι ἐγὼ δὲν θὰ ἔξελθω.

Ο πατέρος μου μοὶ ἔστρεψε τὴν ράχιν του καὶ ταχέως ἀπεμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ. Ἐγὼ δὲ τὸν ἡρολούθησα μετὰ τοῦ βλέμματος ἔξερχόμενον τῆς σύλειού θύρας. Εἰδὸν δτι δ πῆλος του ἐφάνετο ἀπὸ τῆς μάνδρας καὶ δτι εἰσῆλθεν εἰς τῆς πριγκηπέσσης Ζασέκιν, δπου ἔμεινε πλέον τῆς ώρας. Κατόπιν μετέβη εἰς τὴν πόλιν, δπόθεν ἐπέστρεψεν τὴν ἐσπέραν.

Μετά τὸ γεῦμα μετεβήν εἰς τὰς Ζασέκιν, εἰς τὴν αἰθουσαν εύρον μόνην τὴν γραῖαν πριγκηπέσσαν, ἥτις ἔξηγαγε τὴν κεφαλὴν τῆς ἀπὸ τίνος μεγάλης μανδήλας καὶ μὲ ἡρώτησεν ἄν δύναμαι νὰ τῆς ἀντιγράψω μίαν κλῆσιν.

— Μετ' εὐχαριστήσεως, ἀπεκρίθην καὶ ἐπιλησίασα τὸ κάθισμά μου.

— Προσέξατε νὰ κάμετε παχέα τὰ γράμματα, ὑπέλαβεν ἡ πριγκηπέσσα, δίδουσά με σπιλωτὸν χάρτην. Σήμερον νὰ μοῦ τὴν ἀντιγράψετε, παρχαλῶ, κύριε Βαλδεμάρ.

— Βεβαίως σήμερον.

Η θύρα τοῦ γειτονικοῦ δωματίου ἡνεώχθη δλίγον, καὶ ἐκ τοῦ ἀνοίγματος ἐφάνη τὸ πρόσωπον τῆς Ζηναΐδος, ωχρὸν, καὶ σκεπτικὸν. Οι βόστροιχοι τηςέπιπτον εἰς τοὺς ὄμους τῆς μὲ παρετήσησε μὲ τὰ μεγάλα τὰς ὄμματα, ἄτινα μὲ ἐφάνησαν παγετώδη καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν.

— Ζίνα, αἱ Ζίνα, ἐφώνησεν ἡ γραῖα. Ἡ Ζηναΐδα δὲν ἀπήνυσεν. Ἀντέγραψε τὴν κλῆσιν τῆς γραίας καὶ ἔμεινα μετ' αὐτῆς ἀλόκληρην τὴν ἐσπέραν.

(ἀκολουθεῖ)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ἡ φιλολογία ἡμῶν ἡρχίσε νὰ κινήται ὀλίγῳ ζωηρότερον ἀπὸ τίνος. Τόρα, πῶς κατορθώθη νὰ κινήται, ἀφοῦ πολλοὶ ισχυρίζονται δτι δὲν ὑπάρχει καν, εἰνε ἀλλο ζήτημα. Τὸ πρᾶγμα ὅμως ἔξηγειται κατπως, ἂν ἀναλογισθῇ τις, δτι δ λέγων παρ' ἡμῖν φιλολογίαν καὶ δικαίωμαν προστάθησε νὰ ἀνηκήῃς εἰς τὸν ἑαυτόν σου. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλτηῆς ἀξία τῆς ζωῆς». Ήμέραν τινα μὲ ἀξιότερα μικροῦ δημοκράτου, τὸ ἀνέφεον καὶ ἔζητησα τὴν γνώμην του περὶ ἐλευθερίας. Οὔτος τὴν ἡμέραν ἔκεινην, ώς τὸν ἔλλον τότε «ακλόν», κατὰ τὰς στιγμάς του ταύτας, ἥδυνατο τις νὰ διμιλήσῃ περὶ οίου δηποτος θήσεις.

— Η ἐλεύθερία! προσέθεσεν οὔτος, καὶ γνωρίζεις τὸ δύναται νὰ δώσῃ ἡ ἐλεύθερια εἰς τὸν ἄνθρωπον;

— Τι;

— Ἀνεξαρτησίαν, ἀτομικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ δύναμιν, ητοις εἶναι κιλλιτέρα τῆς ἐλεύθεριας. Γνώριζε νὰ θέλῃς, καὶ θὰ εἶσαι ταχέως ἐλεύθερος καὶ ἀνέξαρτης.

Ο πατέρος μου πρὸ παντὸς ἀλλοι ἤθελε νὰ καλοζῆ, καὶ ἔζη κάλλιστα. Ιτώς προησθάνετο, δτι δὲν θὰ ἔζη ἐπὶ πολὺ· δυστυχῆς ἀπεβίωσε τεσσαράκοντα δύο ἔτῶν.

Διηγήθην εἰς τὴν πατέρα μου ἐν δῃ τῇ λεπτομερίᾳ τὰ τῆς παρελθούσης ἐσπέρας εἰς τὰς Ζασέκιν. «Εφάίνετο ώς νὰ μηδ ἤχους μετά μενάλης προσοχῆς» ἐκάθητο εἰς ἐν ἔδωλιον τοῦ κῆπου καὶ ἔχαρασσεν ἐπὶ τῆς ἀμμου σημεῖα τινα διὰ τῆς ράβδου του. Ενίστε μὲ παρεκήνει μὲ φωτεινὸν μὲ ἀπαστράπτον βλέμμα, καὶ μὲ παρετήρει διὰ μικρῶν ἔρωτήσεων νὰ ἔξακολουθήσω τὴν διήγησιν. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐτόμων νὰ ἀναφέρω τὸ δόνομα τῆς Ζηναΐδος, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, δὲν ἀντέσχου καὶ ἥρχισα νὰ πλέκω τὸ ἐγκώμιον αὐτῆς. Ο πατέρος μου ἔξηκολούθει νὰ μπομειδιᾷ. Μετ' ὀλίγον δρμας κατελήφθη ὑπὸ σκεψεων καὶ ἐγέρθη.

Ἐνθυμήθην, δτι ἔξερχόμενος τῆς οίκιας εἶχε διατάξει νὰ ἐπισάξει τὸν ἵππον του. Ἡτο ἀριστος ἰππεὺς, καὶ ἐγνώριζε,

λήση καὶ ἐπιχειρήση νὰ ἔξετάσῃ αὐτὰ συμφώνως πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἀλλοῦ, ὅπου ὑπάρχει φιλολογία ἀληθῆς καὶ πραγματική, κριτικούς κανόνας, θὰ ὑποχρεωθῇ ἵσως ἀναποδίραστως νὰ τ' ἀπορρίψῃ ὅλα σχεδὸν μακρὰν αὐτοῦ, ὡς φιλολογικὰ ἔξαμβλωματα. "Αὖ δημως, ἔξ ἄλλου, θελήσῃ νὰ κρίνῃ αὐτὰ συγκριτικῶς πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν διανοητικὴν μάρφωσιν τοῦ τόπου ἐν φέγγενήθησαν, σχετικῶς πρὸς τὴν ἀτμοσφαιραν ἐν ἡ παρήχθησαν, κινδυνεύει νὰ καταληφθῇ ὑπὸ κωμικωτάτου παιδικοῦ θαυμασμοῦ πρὸς ὅλα, καὶ αὐτὰ τὰ μᾶλλον ἀσχημα, ἀπορῶν καὶ ἔξιστάμενος πῶς κατορθώθη, καὶ τοιαύτα ἀκόμην ὅντα, νὰ γεννηθῶσιν ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας. Διὰ τοῦτο, αἱ μέλλουσαι νὰ ἐπακολουθήσωσιν ἐπὶ προσφάτων τινῶν δημοσιευμάτων γνῶμαι δὲν ἔχουν καθόλου τὴν ἀξίωσιν κριτικῆς, ἥτις, σοβαρὰ καὶ ἀξία τοῦ ὄντος, εἴναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος παρ' ἡμῖν. "Οπως δὲ τὰ πνευματικὰ ἡμῶν ἔργα παράγονται καὶ δημοσιεύονται χωρὶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ κοινωνία νὰ ἐκδηλωτῇ ἢ νὰ ἔχῃ κανὸν ἀνάγκην αὐτῶν, ἀπλῶς μόνον πρὸς ἴκανοπόλησιν τῆς περὶ τὸ γράφειν ἀλλοκότου ὄρεξεως τοῦ συγγραφέως, οὕτω καὶ αἱ ἐπὶ αὐτῶν κρίσεις δὲν δύνανται νὰ φέρωσιν ἀλληνὸν δικαιολογίαν καὶ ἔτερον χαρακτῆρα, ἢ ἀπλῆς μόνον ἐπιθυμίας πρὸς ἐκδήλωσιν ἀτομικῶν ἐντυπώσεων παραγγεισῶν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως διανοητικοῦ τινος προΐστον.

"Τπάρχει δημως καὶ εἰς κανῶν, διστις μόνος θὰ ἡδύνατο καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλληται ἵσως εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἀτομικῶν τούτων ἐντυπώσεων, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ χρησιμεύσωσιν, ἀν ὅχι ἄλλο, τούλαχιστον ὡς πυρὴν μελλούσης ἀληθοῦς, κριτικῆς, καὶ αὐτοῦ εἴναι ἡ εἰλικρίνεια. Εἶναι δὲ ὅντως εὐτύχημα ὅτι τὸ πρῶτον ὑποπίπτον εἰς τὴν μελέτην ἡμῶν ἔργον σήμερον εἴναι τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν διήγημα τοῦ κ. Δ. Κορομηλᾶ, διάτι οὐδὲν κωλύει αἱ ἔξ αὐτοῦ ἐντυπώσεις μετὰ νὰ ἐκτεθῶσιν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, τοῦ συγγράφεως ὅντος ἐκ τῶν μᾶλιστα δύναμένων νὰ ἐκτιμήσωσιν τὴν εἰλικρίνειαν αὐτῶν.

"Ο κ. Δ. Κορομηλᾶς εἴναι εἰς ἄκρον περίεργος φιλολογικὴ φυσιογνωμία, ἔξ ἐκείνων ἃς μόνον ἵσως ἐν τῷ φιλολογικῷ χάρει, ἐν φιλατελούμενοι καὶ ἔξ οὐ ἀμφιβολοῦ τὶς δημιουργία θὰ ἔξελθῃ, δύναται τις νὰ συναντήσῃ. Περίεργος καὶ διὰ τὸν ἔρωτα δη τρόφει πρὸς τὴν φιλολογίαν, περίεργος καὶ διὰ τὴν ἔργατικότητα ὑφ' ἣς κατέχεται, περίεργος καὶ διὰ τὸν τρόπον ἀκόμη δι' οὐ ἔξωτερικεύει τὸν ἔρωτα τούτον καὶ τὴν ἔργατικότητα αὐτῆν. Αμφιβόλω ἀν δῆλος τις μεταξὺ ἡμῶν ἔχει εἰς τόσον βαθμὸν ἀνεπτυγμένην τὴν δρεζίν τοῦ γράφειν, τὴν ἔφεσιν τοῦ παράγειν, τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ παρακολουθεῖν τὴν φιλολογικὴν κίνησιν. Αρκεῖ νὰ παρατηρήσητε τὴν ἔξελιξιν τοῦ φιλολογικοῦ βίου του διὰ νὰ τὸ ἐννοήσητε ἀμέσως. Διευθυντής τῶν γνωστῶν μεγάλων τυπογραφικῶν καταστημάτων τῆς οἰκογενείας του, ἔγκατταλείπει αὐτὰ, μὴ νομίζων ὅτι εἴναι στάδιον καταλληλον διὰ τὰς τάσεις του, καὶ ιδρύει ὡς διευθυντής ἐφημερίδα, γι-

νόμενος πρῶτος ὁ εἰσηγητής τῆς καθημερινῆς δημοσιογραφίας ἐν Ἑλλάδι. Διευθύνων ὅμως τὴν Ἐφημερίδα, περισσότερον ἀσχολεῖται εἰς τὸ γράφειν ἐπιφυλλίδας κωμῳδιῶν δι' αὐτὴν ἢ εἰς τὸ διευθύνειν τὸ φύλλον. Καὶ ἐπὶ τέλους, μίαν ὠραίαν πρωΐαν, παρατεῖται ὀλοσχερῶς καὶ αὐτοῦ τοῦ τίτλου τῆς διευθυντεως αὐτῆς, διὰ ν' ἀφιερωθῇ ἀποκλειστικῶς, κατ' αὐτὴν ἐπὶ λέξει τὴν τότε δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ Ἐφημερίδῃ δήλωσιν, εἰς τὴν δραματουργίαν! Τοιαύτης θρησκευτικῆς σχεδὸν ἀφερώσεως καὶ προστηλώσεως εἰς μίαν ιδέαν ἡμετοῖς τούλαχιστον δὲν γγωρίζομεν πολλὰ παραδείγματα, καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι βεβαίως ἀξίον σημειώσεως. Σήμερον ἔχω πεποιηθησιν, διτι τίποτε δὲν τὸν ἐνδιαφέρει περισσότερον εἰς τὸν κόσμον, ἀπὸ μίαν σκηνὴν ἐνὸς μίου, ἢ ἀπὸ μίαν φράσιν ἐνὸς φλύακος! Γράφει δὲ ἔκτοτε, δημως καὶ πρὶν, ἀκούμη περισσότερον, ἀδιακόπως. Ο μόνος ἐν πολυγραφίᾳ ἀντίπαλος του, δ. κ. "Αυτωνιάδης, πρὸ πολλοῦ ἔρριψε τὰ ὅπλα. Καὶ δ. κ. Κορομηλᾶς μένει κύριος τοῦ πεδίου, ἀκαταπαύστως διαγωνίζομενος πρὸς τὸν Λόπε δὲ Βέγα, ἀν ὅχι κατὰ τὴν ποιότητα, τούλαχιστον κατὰ τὴν ποσότητα τῶν ἔργων. Ανὰ δύο μῆνας, ἀνὰ τρεῖς, ἀνὰ τέσσαρας τὸ πολὺ, εἴναι ἀδύνατον νὰ μὴ γράψῃ κανὲν δράμα, καμμίαν κωμῳδίαν, κανὲν σκῶμα, καμμίαν λέσχη, καμμίαν διαλογήν. Καὶ ἀφοῦ τὰ γράφη, τὰ ἀναγνώσκει κατὰ πρῶτον εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα δημιούργιον του, τὰ δημοσιεύει ἐπειτα εἰς κανὲν περιοδικὸν ἢ εἰς τὴν Ἐφημερίδα, τὰ ἀναδημοσιεύει εἰς φιλαλαδίους κατόπιν, προτάσσων πάντοτε μίαν ἀφιέρωσιν κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον γεγραμμένην, εἰς κανένα φίλον του· μοιράζει μερικὰ ἀντίτυπα εἰς τοὺς λοιποὺς φίλους του, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐναποθηκεύει εἰς τὴν βιβλιοθήκην του. Αναγινώσκονται—δὲν ἀγοράζονται, ἀλίγον τὸν μέλλει. Αὐτὸς μόνην τὴν δημοσιεύσεως εἴναι δι' αὐτὸν στιγμὴ ὑπερτέτησυγκινήσεως, ὡς νὰ ἐπρόκειτο τὸ ἐκδιδόμενον ἔργον του ν' ἀναγνωσθῇ ἀπὸ μυριάδας, ὡς νὰ τὸ ἔργο πετε βορὰν εἰς τὸ στόμα ἀνυπομόνως καραβόκουντος αὐτὸν πλήθους. Τῆς Κακῆς "Ωραίας του ἐπωλήθησαν δύο ἀντίτυπα, τοῦ δὲ Θανάτου τοῦ Περικλέους μόνον ἔν, ἀν δὲν ἀπατῶμαι! Καὶ ἐν τούτοις, δ. κ. Κορομηλᾶς, καίτοι διηγούμενος δι' ἕδιος εὐθυμότατα καὶ ἀφελέστατα ταῦτα, εἴναι πάντοτε δσάκις δίδηχοι γραφέται του πρὸς τύπωσιν τεθορυθμένος, τεταρτηρογράφος του πρὸς τύπωσιν τεθορυθμένος, ἔξαλλος! "Αλλη ἀπόδειξις του πρὸς τὴν τέχνην του ἀκράτου ἔρωτός του: 'Ἐκτὸς τῆς φιλοπνίας υφ' ἣς κατέχεται, ἐκτὸς τῆς ἀγάπης ἣν ἔχει πρὸς τὴν συγγραφήν, ὅταν περατώσῃ αὐτὰ καταλαμβάνεται καὶ ὑπὸ ἀληθοῦς πάθους πρὸς τὰ ἔργα του· τὰ ἀγαπητὰ ὅλα ἔξισου, ὡς τέκνα, διὰ μερικὰ δὲ ἔχει καὶ ιδιαιτέρας ὅλως προτιμήσεις, ὡς νὰ ἦσαν ἔμψυχα ὅντα. Σπανίως δὲ συμφωνεῖ καὶ ν' ἀναγνωρίσῃτι δι', τι ἔγραψε δὲν εἴναι ὄρθον. Καὶ ιδού ἐν ἐκ τῶν χαριεστέρων παραδείγματων: Σχέση ἀναγινώσκει τὸ πρῶτον τυχὸν δράμα του, καὶ σᾶς ἔρχεται ἡ ιδέα νὰ τῷ παρατηρήσῃτε, διτι τὸ ὄφος, δημως σχεδὸν εἰς ὅλα του, εἴναι ἵσως ὑπὲρ τὸ δέον ἀρχαῖον· ἀλλὰ σᾶς

διεκόπτει ἀμέσως καὶ σᾶς ἀναπτύσσει ὄλοκληρον θεωρίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος, καὶ σᾶς ἀποδεικνύει λόγου χάριν ὅτι ὄνομάζων τὸν Ἡρακλέα ἡτοί ἐνδόξου βαθύχαιον ἔχει τὸν λόγον του καὶ θὰ τὸν ὄνομάζῃ πάντοτε βαθύχαιον καὶ ὅτι θὰ ἡτον ἴκανὸς νὰ κάμη ἀκόμη καὶ δημοσίαν διάλεξιν δἰ’ αὐτὸν! Ἀλλὰ τὸ κορύφωμα ὄλων αὐτῶν εἶναι, ἡ μοναδικὴ εὐκολία ἥν ἔχει εἰς τὴν δημιουργίαν, εἰς τὴν ἐπινόστιν, εἰς τὴν συρραφήν σκηνῶν κωμικῶν ἥ δραματικῶν. Ό κ. Κορομηλᾶς ἀγει ἰσοβίως τὴν ἑορτὴν τῆς ἑραϊκῆς σκηνοποιίας. Υπὸ τὰς σκηνὰς ὃςσας ἔχει κάμη μέχρι τοῦδε, θὰ ἡδύνατο νὰ κατασκηνώσῃ ὄλοκληρον στράτευμα. Ἀναμφιβόλως δὲ, δὲν εἶναι τοῦ τυχόντος τοῦτο τὸ προσόν. Καὶ ὅλα τῷ εἶναι ἀφορμὴ πρὸς τοῦτο. Διηγεῖσθε λ.χ. ἐνώπιόν του ὅτι ἔχασατε τὸ καπέλλο σας καὶ τὸν τρόπον καθ’ ὃν τὸ ἔχασατε. Βεβαιωθῆτε, ὅτι εἰς τὴν προσεχῆ κωμῳδίαν του θὰ εἶναι μία σκηνὴ χαμένου καπέλλου. Διηγεῖσθε ὅτι εἰς τὸν δρόμον εὑρήκατε ἐν πορτοφόλι. Μία σκηνὴ ἀνευρέσεως πορτοφολίου. Τῷ διηγεῖται ὁ κ. Ἰάκωβος Τουμπάζης, ὅτι εἰς ναυτόπαικις ἔπεισε ποτὲ εἰς τὴν θάλασσαν ἀλλὰ κτυπήσας πρότερον εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ πλοίου καὶ λιποθυμήσας ἐσώθη ἐπιπλεύσας τοῦ σδατος. Τὸ ύπ’ ὅψιν ἡμῶν διήγημα: «Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Πελάγους! Πρὸς τὴν εὐκολίαν δὲ αὐτὴν δὲν εἶναι ἀνάλογος ἥν εὐκολία του περὶ τὴν δημιουργίαν ἥ εὑρεσιν τῶν ὄνομάτων τῶν προσώπων του. Ὁταν δὲν δημιουργῇ τοιαῦτα κωμικάτα καὶ ἐκπλήττοντα, οἷον Μπογιάτζαρας ἥ Βαρδαλαπούμπας, τὰ δασεῖται ἀφ’ ὅπου ἡμπορεῖ. Ἀναγινώσκει λ.χ. εἰς τὴν ἐφημερίδα ὅτι εἰς τὸ δεῖνα χωρίον ἐφονεύθη ὁ Παλαμάρας. Η προσεχῆς κωμῳδία του θὰ ἔχῃ ἐν πρόσωπον λεγόμενον Παλαμάραρας. Ἀκούει τινὰ συνομιλοῦντα μετ’ ἄλλου ἐν τῇ δόῳ καὶ ἀποκαλοῦντα αὐτὸν Σαρσέντην. Ό Σαρσέντης θὰ γίνη μία ἡμέραν πρόσωπον δράματος. Διηγεῖσθε αἴφνης ἐνώπιόν του — (ιστορικώτατον, συμβάν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς) — ὅτι ὁ ἀναδοχός σας ἐκαλεῖτο Λούβαρης καὶ εἶναι ίατρὸς ἐν Τήνῳ. Εἰς τὸν προσεχῆ φλύακα, δὲ ἀναδοχός σας θὰ φιγουράρῃ μεταξὺ τῶν μᾶλλον δρώντων προσώπων. «Ολα αὐτά, δέσον ἀστεῖα καὶ ἀν φαίνωνται ὑπὸ μίαν ἔποιν, ἐμφαίνουν ὅμως ἀληθῆ δραματικὴν ἴδιοφυΐαν ἀφ’ ἐτέρου. Αν προσθέσητε δὲ εἰς αὐτὰ καὶ τὴν, ως εἶπομεν, ἀκαταπόνητον ἐργατικότητά του καὶ τὴν ἀνεξάντλητον ἐπιμονήν του, ἔννοεῖτε εὐκόλως πῶς κατέρθωσε, χωρὶς νὰ ἔχῃ υπὲ τὴν ἀρκοῦσαν δύναμιν φαντασίας, οὔτε τὴν ίκανὴν ρώμην ἐκφράσεως, οὔτε εὐφυιολογίας πλοῦτον, οὔτε ψυχολόγου καὶ παρατηρητοῦ δῶρα, τὰ τελευταῖα αὐτοῦ δραματικὰ ἔργα νὰ εἶναι σχεδὸν τέλεια. Τὴν Κλυτίαν του λ.χ. ήμετες τούλαχιστον θεωροῦμεν πλήρες δράμα, λίγαν ἀξιόλογον, ἐπιτυχές καὶ τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν μορφήν. Καὶ ἐν γένει, ἐσχάτως ἔκαμε σπουδαῖον βῆμα προσόδου καὶ εὐδοκιμήσεως. Ἡδη ὅμως τῷ ἐπῆλθεν ἥ ἵδεα νὰ κάμη μίαν ἀπίστιαν εἰς τὴν αἰώνισαν ἐρωμένην του, τὴν δραματουργίαν, χάριν τῆς διηγηματογραφίας. Ἀλλ’ ἥ ἀπίστια αὐτὴ εἶναι φαινομενικὴ μόνον. Τὸ ἐσχάτως ἔκδοθὲν διήγημα του «Ἐν τῷ μέσῳ του Πελάγους»,

ἥ οὐ ἔλαθομεν ἀφορμὴν νὰ σκιαγραφήσωμεν τὴν φιλολογικὴν φυσιογνωμίαν του, θὰ ἡδύνατο νὰ τὸ δικαιότερη ἀξιόλογα εἰς σκηνάς καὶ νὰ τὸ δημοσιεύσῃ ὡς μῆμα, διαλογὴν ἥ φλύακα. Διότι τὸ διήγημα αὐτὸ δὲν ἔχει σχεδὸν τίποτε κοινὸν πρὸς τὸ διήγημα. Εἶναι ἀπλῶς, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἀναλυτικὴ ἔκθεσις τῆς ὑπόθεσεως ἀνεκδότου τινὸς δραματικοῦ ἔργου του συγγραφέως. Καὶ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ πλοκὴ καὶ διάλογος καὶ ἡ οἰκονομία καὶ ἡ λύσις, εἶναι ἀνάλογα καὶ πανόμοια πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν ἔργων του, τῶν μη διηγηματικῶν. Ἀλλ’ ἀδίκημα θὰ ἡτο νὰ ἀρνηθῇ τις, ὅτι ἡ ἔκθεσις αὕτη εἶναι καὶ δύσκλη καὶ καθαρὰ καὶ γλαφυρὰ καὶ ἐπιτυχής ἐν γένει, ἐν πολλοῖς. Δυστυχῶς ὅμως, πάντα ταῦτα ἐντελῶς παραβλέπτει τὸ ὄλως ἀπίθανον καὶ ἀψυχολόγητον καὶ μελοδραματικὸν τῆς ὑπόθεσεως· μολονότι μεγάλη ἵσως ἀξιώσις θὰ ἡτο νὰ ζητήσῃ τις πιθανότητα καὶ ψυχολογίαν ἐν οὕτω συντόμῳ καὶ προχείρῳ διηγηματικῇ ὡς εἰπεῖν φάρσας διὰ τοῦτο, ως debut τοῦ συγγραφέως ἐν τῇ διηγηματογραφίᾳ, ἐστω καὶ ὑπὸ τύπον τόσῳ δραματικὸν, δὲν εἶναι ἀξιον γὰρ παροραθῆ ἐντελῶς.

Πολὺ ὅμως, ἂν εἶναι δύνατὸν, μελοδραματικωτέρων καὶ ἀπίθανωτέρων καὶ ἡτον φυσικὴν ἔχει τὴν ὑπόθεσιν τὸ τελευταῖον ἐκδοθὲν υπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Αν θρωπὸς τοῦ Κόσμου» ἀθηναϊκὸν μυθιστόρημα του κ. Ξενοπόλου. Ο γράφων εἶναι νέος καὶ πολλὰ βεβαίως δύνανται νὰ συγχωρηθῶσιν αὐτῷ. Ἀλλ’ ἡ ὑπόθεσις του μυθιστορήματός του εἶναι ἐξ ἐκείνων, ἀτινα δὲν συγχωροῦνται. Τὸ μυθιστόρημα ἔχει τὴν ἀξιωσιν, δέται εἶναι τῆς πραγματικῆς σχολῆς, ως ἐμφαίνει καὶ αὐτὸς δ τίτλος του «Ἄθηναϊκη μυθιστορία». Πράγματι ὅμως, εἶναι γέννημα φαντασίας υπερωμαντικῆς, καὶ σχεδὸν ἀχαλινώτου. Ἀλλὰ τὸ μέγα αὐτὸν ἐλάττωμα διορθώνει κατὰ πολὺ ἥ δυολογητέα ἐπιδεξιότης, ἥν ἀναπτύσσει δ συγγραφεὺς περὶ τὴν διεξαγωγὴν του θέματός του. Ο «Αν θρωπὸς τοῦ Κόσμου» εἶναι μυθιστόρημα πλήρες, ἀναγνωσκόμενον μετ’ ἐνδιαφέροντος ἀπ’ ἀρχῆς μέχρι τέλους. Αν ἀφιερέσῃ τις τὰ μέρη, ἐν οἷς καταφαίνεται ἀτεχνία τῆς πρωτοπέριου χειρὸς, περιττοὺς τινας πλατειασμοὺς, φορτικήν τινας déclamation καὶ πολυλογίαν, ἥ ἀστόχους τινὰς παρομοιώσεις ἥ παρέλκουσαν ἐπιδεξιόν υπερβολικῆς παρατηρητικότητος, καὶ δὲν προσέξῃ εἰς τὴν ὅχι τόσον ἔντονον καὶ σαφῆ καὶ φυσικὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων (καὶ ιδίως τῶν κυριωτέρων, τοῦ Λέοντος καὶ τῆς Βασιλικῆς κατ’ ἀντίθεσιν πρὸς τὸν κάλλιστα ἐψυχολογημένον τοῦ γέροντος Ροδίου), τὸ ἔργον υπόσχεται πολλά. Η δλη διήγησις εἶναι λίγων ἐλκυστική, καὶ υπάρχουν σελίδες ἐπὶ τῶν διποίων σταυρατῆτας τις ἐφ’ ίκανὸν καὶ διὰ τὴν γλαφυρότητα τοῦ ὄφους καὶ διὰ τῶν ἐκφράσεων τὸ ἐπιτυχές καὶ διὰ τῆς παρατηρητικῆς τὴν ἀκρίβειαν. Εχουμεν ύπ’ ὅψιν ἡμῶν δύο πρόσφατα γαλλικά μυθιστορήματα, τὸ L’Har τοῦ Catulle Mendés καὶ τὴν Chonchette τοῦ Marcel Prévost, ών δύοις εἶναι σχεδὸν ἥ ἀτυχῆς υπόθεσις, ἔρως ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφὴν, πολὺ ἀργά

δυστυχῶς ἀποκαλυπτόμενος, ὡς συνδέσας παρανόμως συγγενεῖς ὑπάρχεις. Καὶ τὸν σκόπελον τῶν οἰδιποδείων τούτων τερατουργημάτων δὲν ὑπερέκαμψεν ἐν συγκρίσει πρὸς ἔκεινους καὶ μὲ πολλὴν ἀβέβαιαν δὲ τοῦτος μυθιστοριογράφος. Εὐχόμεθα δύμως καὶ ἐλπίζομεν, ἀναγνωρίζοντες αὐτῷ ἵκανα προσόντα, ἀτινα πρέπει νὰ καλλιεργήσῃ, ὅτι εἰς τὸ μέλλον θὰ καταγίνη περισσότερον εἰς τὴν μείζονα τιμὴν φέρεσσαν ὑπέρκαμψιν ἄλλων δυσκολιῶν, οἷσα εἶναι ἡ φυσικότης τῆς ἐμπνεύσεως, ἡ ἀφέλεια τῆς διηγήσεως, ἡ ἀκριβὴς μέλετη τῆς πραγματικότητος καὶ ἡ σαφής ἀντίληψις αὐτῆς.

Πολὺ φυσικώτερον καὶ ἀληθέστερον τῶν δύο προηγηθέντων, ἡ μᾶλλον, ἀληθὲς καὶ φυσικὸν καθ' ὅλα, εἴναι τὸ ἐσχάτως δημοσιευθὲν ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς Ι. αὐτημερινῆς διήγημα τοῦ κ. Καρκαβίτσα «Ο. Αφωρισμένον». Οφείλομεν γὰρ δυολογήσωμεν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, ὅτι σπανίως ἔτυχεν ἡμῖν νὰ σταματήσωμεν ἐμπροσθεν τόσῳ τελείου νεοελληνικοῦ ἔργου. "Ἡ ἀπατώμεθα μεγάλως, ἡ τὴν φοράν αὐτὴν εὐρισκόμεθα πρὸς ἀληθοῦς διηγηματογράφου. Ο. Αφωρισμένον εἶναι ἀγροτικὴ ἡθογραφία, εἰς τὴν οὐδὲν δύναται νὰ προστεθῇ καὶ οὐδὲν νὰ ἀφιερεθῇ. Ο Δημήτρης Νουλᾶς, πτωχὸς χωρικὸς ἐργάτης, εὗρε τυχαίως τριακοσίας δραχμάς, ὃς εἶχε χάσει δὲ ζωέμπορος Γεώργιος Νίκας. Ο Δημήτρης εἶναι τίμιος καὶ ἐσκέφθη κατ' ἀρχὰς νὰ τὰς ἀποδῷσθη ἀλλ' αἰφνῆς παρουσιάζεται πρὸς αὐτὸν φίλος του βλαχοποιμήν, ὃστις διηγεῖται αὐτῷ, ὅτι ἀτιμάζεται ἀν δὲν δυνηθῇ νὰ συμπληρώσῃ ἀμέσως τὸ διὰ τὴν προϊκα τῆς κόρης του, ἢν νυμφεύει, ἀπαιτούμενην χρηματικὸν ποσόν, δι' ἣν τῷ ὑπολείπονται τριακοσίαι δραχμαῖ, ἀκριβῶς τὸ ποσόν. Ὁπερ εὑρεν δὲ Νουλᾶς, καὶ οὗτος ὑπεικαγείνει τὴν δρμὴν τῆς ἀγαθῆς του καρδίας, τῷ τὰς ἐγχειρίζει. 'Ἄλλ' δὲ Νίκας ἐνήργυσε νὰ ἐκδοθῇ ἐπιτίμιον κατὰ τοῦ εὐρύοντος τὰ χρήματα καὶ τὸ ἐπιτίμιον ἀνεγνώσθη, ὑπὸ τὸν καπνὸν τῶν ἐξ ἀσφάλτου λαμπάδων, ἀνωθεν ζέοντος λέθητος, εἰς τὸ ὑπαίθρον, ἐν μέσῳ τῶν γονυπετῶν χωρικῶν. Ἐκτοτε δὲ δὲ πτωχὸς χωρικὸς ἐργάτης ἔπαυσε πλέον νὰ εἴναι δὲ ο Δημήτριος Νουλᾶς καὶ ἔγεινεν δὲ Αφωρισμένον. Διὰ τοὺς συγχωρικοὺς του, διὰ τοὺς κυρίους τῶν κτημάτων οἵτινες δὲν τὸν δέχονται πλέον ἐργάτην, διὰ τὰ παιδία αὐτῶν, εἴναι κατηραμένος καὶ ἔχθρος, διὸ ὁρείλουν νὰ ἀποδιώκουν καὶ νὰ μὴ πλησιάζουν ὡς λεπτόν... Καὶ εἰς τὴν βάσανον αὐτὴν τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων, προστίθεται ἡ βάσανος ἡ ἐκ τῆς συνειδήσεως του, ἀναμιμηνησκομένου τῶν δημοτικῶν παραδόσεων περὶ τῶν ἐζεμουμένων ὑπὸ τῆς γῆς πτωμάτων τῶν ἀφωρισμένων καὶ τῶν ψυχῶν... Καὶ φεύγει εἰς τὰ σύρη, φεύγει εἰς τὰς κοιλάδας, δυστυχής, ἐλεεινός, πεινῶν, τεταλαιπιωρημένος, ἀθλιός, ἔρημος, καὶ πίπτει ἡμιθαυῆς διὰ νὰ τελευτήσῃ παρὰ πηγήν τινα ὅδατος, πλησίον τῆς δηοίας τὸν εὐρίσκει κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν διερχόμενος δὲ Γεώργιος Νίκας καὶ τὸν ἀναγνωρίζει καὶ τὸν συμπονεῖ, βλέπων αὐτὸν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, καὶ τὸν λύει τοῦ ἐπιτίμου, καὶ δὲ Δημήτρης Νουλᾶς

ἀποθνήσκει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ζωεμπόρου «ἄφοι συνεφιλιώθη μὲ τὸν τάφον». — Αὕτη τὸν ἔχετε; Διὲ τὸ ἡμέρας τὸ ἀφελές αὐτὸν διήγημα, τὸ ἀπλοῦν αὐτὸν, ἐξ ὑπαρμούθης περιπαθές καὶ φρικῶδες, ἀγροτικὸν εἰδύλλιον, εἰνέ τις διπέρ θὰ ἐζήλευσεν δόλοι οι πατεντάτοις ἡμῶν μεγάλοις συγγραφεῖς. Εἶναι γραμμένον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους μὲ τόσην χάριν συγχρόνως καὶ μὲ τόσην δύναμιν, μὲ τόσην φυσικότητα καὶ μὲ τόσην παρατηρητικότητα, μὲ τόσην ζωὴν καὶ μὲ τόσην δροσερότητα, δύστε μένετε ἐκθαμβωθεῖς ἀντίτυχε νὰ εἰσθε συνειθισμένοι εἰς τὰ προσποιημένα καὶ διεστραμμένα γραψίματα δόλων ἡμῶν τῶν ἄλλων μελανωτῶν τοῦ τυπογραφικοῦ χάρτου. "Αρωματίγρους καὶ πνοὴ βουνοῦ σᾶς περιβάλλει. Μεταφέρεσθε ἀπὸ τῆς ἀσφυκτικῆς ἡμῶν πρωτευόντος εἰς τὰς μακρινὰς ἐπαρχίας, εἰς τὸ ἔγνωστα χωριό, εἰς τὰς ἀπατήτους ράχεις, ὅπου τὰ ἥθη δὲν διερθάρησαν ἀκόμη, ὅπου ἡ θρησκευτικὴ πίστις ζῇ ἔτι, διόπθεν ἡ τιμιότης καὶ ἡ ἐργασία δὲν ἀπεδιώχθησαν μέχρι τοῦδε. Μίαν περιγραφὴν ιδίως τῆς Αναστάσεως ὑπὸ βλαχοποιμένων ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ μίαν ἄλλην τῆς ἐπιθέσεως παιδίων χωρικῶν κατὰ τοῦ ἀφωρισμένου, εἴναι ἀδύνατον νὰ μὴ τὰς αἰσθανθῆτε βαθέως. Καὶ ἂν θελήστε νὰ παρατηρήσητε αἰχνῆς εἰς τὸν κ. Καρκαβίτσαν, ὅπις τὸ ὑφός του λ. χ. εἰνέ πως ἀτημέλητον καὶ ἡ γλῶσσα του πολὺ ἐνιαχοῦ χυδαίζουσα, ἐμποδίζεσθε ἀμέσως, σκεπτόμενοι διπέρ αὐτὸν τὸ ἀτημέλητον ἔνδυμα δίδει τὴν μείζονα χάριν καὶ εἴναι τὸ μᾶλλον ἀριόζον εἰς τὴν καθηρώς ἐλληνικὴν αὐτοῦ ἐμπνευσιν.

Τοῦ ἐν τῇ Εστίᾳ δημοσιευμένου διηγήματος τοῦ κ. Γεωργίου Δροσίνη θὰ κάμωμεν ἀπλὴν μνείαν σήμερον, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ κρίνωμεν αὐτὸν ἀματειλαστή, ὅπως ἀξίζει εἰς τὴν φιλολογικὴν θέσιν τοῦ συγγραφέως του. Διότι ἡ θέσις αὐτοῦ εἴναι ἀδιαμφισθήτητος βεβαίως, τούλαχιστον ὡς ποιητοῦ. Ο κ. Δροσίνης μετὰ τοῦ κ. Κωστή Παλαμᾶ ἀπέμειναν οἱ ποιητικοὶ Διόσκουροι, οὓς μόνους παρήγαγεν ἡ νεωτέρα γενεά. Τὰ ἐκ τῶν ψυχῶν τῆς ποιητικῆς των τραπέζης ἀποζῶντα παράσιτα ἡ τὰ ὑπολειπόμενα ὀλίγα λείψαντα τῶν τροφίμων τοῦ Παράσχου, δὲν δύνανται βεβαίως νὰ ληφθῶσι σοθικῶς ὑπὸ δψιν. Ο 'Αλφρέδος ἡξίωσε νὰ τιμήσῃ αὐτοὺς ἐσχάτως διέπιθεσεως— καὶ μάλιστα εἰς τὸ πεζόν— ἀπ' αὐτῆς τῆς ἔδρας τοῦ «Παρνασσοῦ» καὶ νὰ τοὺς ὀνομάσῃ ποιητὰς τῆς ρεκλάμης αὐτοῦ. 'Αλλ' διμιλῶν ἐγ εἰλικρινείᾳ δὲν θὰ ἡδύνατο συγχρόνως νὰ ἀρνηθῇ εἰς αὐτοὺς, διπέρ παρέσχον τὰς καλλιτεχνικῶς καὶ ρυθμικῶς τελείους νεοελληνικοῦ στίχου, δὲ δεύτερος γνησίας, πλουσίας, ἴσχυρᾶς, νεοελληνικῆς ἐμπνεύσεως. Καὶ τὸν μὲν δεύτερον ἐκρίναμεν, μολονότι περιωρισμένως καὶ ἀτελῶς ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ ποιητικῶν ἔργων, δὲ ἔκτοτε ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις τοῦ ταλάντου του. Θ' ἀπήτει πολὺ εὐρυτέρων νῦν μελέτην πρὸς τὸ ποιητικὸν δὲ τοῦ πρώτου τάλαντον διερχόμενος διαποιητικής ἐπιθέωρήσεως δὲν ἐπιτρέπει ἡ μόνον νὰ

έκφραστοι μεν ἀπλῶς, ἐπ' εὐχαιρίᾳ τοῦ δημοσιευμένου διηγήματός του, τὴν ἡμετέραν ἔκτιμησιν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ διηγηματογράφος δὲν εἴνε καθ' ὅλα ἐφάμιλλος τοῦ ποιητοῦ. Εξαιρέσει σκηνῶν τινων ἐπιτυχῶν καὶ περιγραφῶν ἀπηκριθώμενων ἢ γλωσσωῶν, τὸ διηγηματικὸν αὐτοῦ bagage δὲν εἴνε πολὺ βαρύ. Τὰ τελευταῖα αὐτοῦ ἴδιως διηγήματα ἔκριθσαν λίγην ἀσθενῆ. Ἀλλ' ὁ κ. Δροσίνης ἔχει τὸ μέγα προσόν γὰρ εἴνε προσιτός εἰς πάντας, γὰρ εἴνε δημοτικός. "Ἄν δὲ κρίνωμεν ἐκ τοῦ μέχρι τοῦδε δημοσιεύθεντος μέρους τοῦ «Βοτανιῶν τῆς Ἀγάπης», πρόκειται ἡδηγὸν γὰρ λάθη sa revanche διὰ τὰς τελευταῖας αὐτοῦ ἀδυναμίας, καὶ παρὰ τῇ γνώμῃ τῶν connoisseurs, περὶ ὧν ὅμιλεi δι Μυσσέ.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΣΕΙΡΗΝ

Αἱ νεφέλαι, διερχόμεναι, ἔρριπτον τὴν σκιάν των ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὄρεων. Ή καὶ ἡ ἐστιλβεῖν εἰς τῆς πρωινῆς δροσοῦ, ἐν μέσῳ γιγαντιαίων πευκῶν.

Ἐπὶ τῆς χλοῆς ἔκειτο, μέλας καὶ πένθιμος, γηραλέος κορμὸς δένδρου, οὐ τὰ κοιλώματα ἐπλήρων σάροι καὶ πολυπόδια. Οἱ γίγας, κεκαλυμμένος ὑπὸ βρύου, ἥπλωσεν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ παμμέγεθες αὐτοῦ σῶμα.

Πρὸ τοῦ κορμοῦ ἵστατο, γονυπετής, χαρίεσσα ιεῦν·, χύνουσα ἐν μικρῷ κυπέλλῳ, γάλα ἐκ στιλβοῦντος ἀγγείου. Τέσσαρες μιρροὶ ποιεινικοὶ κύνες, οὐλότριχες ὡς ἀρκτίδια, ἔξηλθον τοῦ κοιλώματος τοῦ δένδρου καὶ ἐριψθήσαν ἐπὶ τοῦ προσφερθέντος αὐτοῖς προγεύματος, ὀλακτοῦντες καὶ κιγκυντες εὐθύμιας τὴν οὐράν. Η νεᾶνις ἔγελασε θυριθωδῶς, ἥγερθη, καὶ μετ' εὐχαριστήσεως ἐθεώρησε τοὺς πειναλέους αὐτῆς φίλους.

Ἡ βιστρυχάδης καὶ πλευσία αὐτῆς κόμη ἔπιπτεν—γουσῆ βροχὴ—περὶ τὸ λεπτὸν καὶ ὠσειδές αὐτῆς πρόσωπων. Αὐθαδές τι νῆμα βρύου, ἐμπεπλεγμένον ἐν αὐτῇ, ἐστιλβεῖν ὡς ἀδάμας... Αἱ βλεφαρίδες αὐτῆς ἥσαν δατεῖαι καὶ μέλαιναι· γλαυκοὶ καὶ ἀνήσυχοι οἱ ὄφαλοι... .

Ἡ κόρη ἐπεβύει νὰ θωρηστή τὸν ἔνα τῶν κυνῶν, καὶ νὰ χώσῃ τοὺς λευκοὺς αὐτῆς δακτύλους εἰς τὸ μαλακόν του τρίχωμα. Ἀλλὰ, παρὰ πάσαν προσπάθειαν, εἰς μικροὶ δαίμονες δὲν τῇ ἐπέτερον γὰρ τοὺς συλλάβη, καὶ ὑλάκτουν πηδῶντες περὶ αὐτήν...

— Δὲν εἰσθε πολὺ εὐγνώμονες, μικροί μου φίλοι — εἶπε, μειδιῶσα. — 'Αφ' οὐ εἰσθε τότον παχεῖς, ἔπρεπε νὰ ἥσθε καὶ ὀλιγώτερον ζωηροί, κατεργάρηδες!

Τὰς τελευταῖας ταύτας λέξεις ἀπήγγειλε δι' ἡχηρᾶς φωνῆς, καὶ αἱ ὑλακαὶ ἐδιπλασιάσθησαν, ἐνώ τὸ μειδίαμα αὐτῆς, ὅμοιον πρὸς τὸν ἥχον σταγάνων καταπιπουσῶν ἐντὸς μεταλλίου κυπέλλου, ἀντήχει ἥδονικον, ἀκαταμάχητον.

Ἐξήτησεν ἔπειτα, μακρύτερον, ὀλίγην οκιάν, ἐστηρίχθη ἐπὶ γιγαντιαίας φωνοῦ, καὶ ἥρετο ἐκβάλλουσα, διὰ φωνῆς ὃσει αὐλοῦ, λαρυγγισμούς, τερτίσματος, γριλλισμούς τόσον ἐντέγους ὡστε τὰ πτηνὰ τὴν ἐπλησίασαν ἀνταποκρινόμενα εἰς αὐτήν.

Ἐν ἐξ αὐτῶν ἐστάθη ἀπέναντι ἐπὶ τίνος κλάδου ὁσάκις δὲ αὗτῇ ἐτελείωνε φράσιν τινὰ ἢ ἥχον, τὸ πτηνὸν ἐπιπίκες καὶ ἔκινε τὴν μικρὰν αὐτοῦ κεφαλὴν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὃσει λέγον· — «Δέν φάλλεις ὡς ἄγγελος;»

Εἴτα δὲ ἐσιώπα καὶ τὴν ἥκινης, πικρατηρῶν αὐτὴν ὅτε μὲν διὰ τοῦ ἔνος, ὅτε δὲ διὰ τοῦ ἔτερου ὄφαλου.

Τὸ παιγνίδιον τοῦτο διήρκεσεν ἐπὶ τινας στιγμάς. "Ισως ἡ νεᾶνις ἐσκόπευε τοὺς νά τὴν ἡθελτική, ὡς ἐνόμισεν ἀνθρωπός τις δοτεῖς, ὅρθιος ὑπὸ πεύκην τινὰ, παρετήρει τὴν σκηνὴν αὐτήν.

"Το ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, καὶ εἴλεν εὔρεται τοὺς ὄμοιους. Αἱ κινήσεις αὐτοῦ ἐνέφαινον δύναμιν καὶ ἡρεμίαν. Πυκνὴ καὶ μέλαινα κόμη ἔστεφε τὸ ποσέχον μέτωπόν του, ὅπο τὸ διποτὸν ἐσπινθροσθόλους ὄφθαλμοι πλήρεις πυρός. Ἡ ρὶς ἥτο εὑρεῖται καὶ εὐθεῖα, οἱ δὲ ρώθωνες ἡγοιγοκλείοντο συγγάκις.

Ωραία καὶ μέλαινα γενειάς περιέβαλλε τὸ ἐπιλοιπον αὐτοῦ πρόσωπον. Δὲν ἔγελασε μὲν ἴδων τὴν χαρίεσσαν ἐκείνην εἰκόνα, ἀλλὰ παρετήρησεν αὐτὴν τοὺς βραχίονας ἔχων ἐσταυρωμένους, χωρὶς κανένα κινήση τὰ βλέφαρα. Ἐπεινέτο ὥσει συγκρατῶν καὶ αὐτὴν τὴν ἀναπνοήν, δημιούργησεν διαλύση τὴν γηρητίαν.

Αἴφνις πνοὴ ἀνέμου διῆλθεν, ὡς στεναγμὸς, ἀνάμεσον τοῦ δάσους. Η νεᾶνις ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰ βλέμματά των συνητήθησαν.

Ἡ κόρη ἔκαμε νεῦμα ἐκπλήξεως, αἰφνίδιον δὲ θελκτικὸν ἐρύθημα διεισύθη ἀνά τὸ λευκὸν καὶ λεπτοφυὲς αὐτῆς πρόσωπον. Ἐφάνη μάλιστα ὥσει θέλουσα νὰ φύγῃ. Ἀλλ' ἐκείνος ἵστατο ἡδηγὸν πρὸ αὐτῆς, καὶ δύσας θωπευτικὴν ἀρμονίαν εἰς τὴν βραρεῖαν αὐτοῦ φωνὴν, τῇ εἰπεν:

— "Ω! σάξ παρακαλῶ! μὴ φύγετε! Δὲν ἔκαμα εἰμὴ δι, τι ἔκαμον καὶ τὰ δένδρα; ἡκούσουμεν. Μὰ ν νύμφη τῶν δάσων δὲν ἐπιτρέπει τοῦτο εἰς τοὺς ἀπλοὺς θητούς;

— Δὲν πιστεύω νὰ εἴμαι ἡ νύμφη τῶν δάσων — ἀπήγνητεν ἡ κόρη. — Βιπεθύμουν δημως νὰ ἥμαι, ἔλλητο δυνατόν.

— Διατί τάχα δὲν εἴσθε;

— Διότι εἴμαι παρθένος τῆς θαλάσσης ἐγεννήθη ἐπὶ τῶν ὄδατων.

— Τότε εἰσθε σειρὴν καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως;

— Δὲν μοι φαίνεται, διότι οὐδεῖς δὲν μιμεῖται τὸν Ὀδυσσέα.

— Εἴμαι, ίσως, μᾶλλον ἀπρόσεκτος ἢ ἔκεινος.

— "Οχι, ἀλλὰ ἡρωϊκῶτερος. "Οταν τὶς διατάττη νὰ τὸν δέσωσι, δέν δικαιοῦσται νὲ θεωρῆται ὡς ἥρως.

— Θὰ ἥτο ίσως καλλίτερον τοῦ κινδύνου καὶ νὰ γαθῇ ἐν αὐτῷ!

— "Εδώ δημως οὐδεὶς ὑπέρχει κινδύνους εἰμεθα ἐπὶ τῆς στερεᾶς γῆς,

— Τὶς οἶδε; Εἰς τὰ δάση γάνεται τὶς καὶ δὲν ἀνευρίσκεται τὴν οδόν του.

— "Αλλὰ νομίζω, δι τι ἐνίστε ἀποπλανᾶται τὶς σκοτίμως!

Εἰπεν ἡ νεᾶνις, πονηρῶς μειδιῶσα. — "Αλλὰ τὶς εἰσθε λοιπὲν οὐμεῖς, ἡρωϊκὲν Ὀδυσσεῦ; Δὲν σάξ παρουσιάσαν ἀκόμη πρὸς ἐμέ. Μήπως θέλετε νὰ σάς ἐκλάθω διὰ κανέν δένδρον; Τότε, χαίρετε!

Καὶ, κλίναστα τὴν κεφαλὴν, ἥθελησε ν' ἀπέλθῃ.

— "Οχι—εἶπεν ἔκεινος μετὰ σεβαρότητος—δὲν εἴμαι φηγὸς—οὕτε πίτυς, οὐδὲ ἀργοναύτης· ἥμην δὲ ἔτοιμος· οὐ παρουσιασθῶ καὶ νὰ ἐρωτήσω τὸ δόναμα τῆς μικρᾶς σειρῆνος διά τινας ὁδικούς μου λόγους.

— Διά τινας λόγους! Ονομάζομαι Μαρίνα.

— Μαρίνα; τὶ ωραίεν δύναμα διὰ παρθένον τῆς θαλάσσης!

— Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς ὄνομαζομαι οὕτω.

— "Εγὼ δὲ δύναμαζομαι Ἀρνόλδος, καὶ εἴμαι φίλος τῆς ωραίας φύσεως.

— Αὐτὸν ἥταί εἶπη—ἡ Μαρίνα ἐγένετο καταπόρφυρος—διτε εἰσθε διέγκαστας δακτύλους μας, τὸν ὄποιον πάντατε ἐπειθύμουν νὰ συναντήσω;

— Δύναμαι νὰ ἐλπίζω, διτε θὰ ἐπισκεφθῆτε τὸ ἐργαστήριον μου.

— Αἱ σειρῆνες δὲν πηγαίνουσιν εἰς τῶν θητῶν τὰς κατοικίας.

— Τὶς οἶδεν; ἀν τὰς παρακαλέσῃ τὶς...

— 'Αλλ' αἱ σειρῆνες δὲν ἔχουσι κασδίαν, καὶ δὲν συγχειοῦνται.

— Δέχονται δημως λατρείαν καὶ θυμίαμα.

— "Ισως!

Η Μαρίνα ἐχαιρέτισε χαριέντως, καὶ ἔφυγεν ὡς δορκάς.

Τὴν ἐπιστήταν δὲ 'Αρνόλδος ἥτο εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ.

— Εξειθενόταν δένδρον σφύρα καὶ σμίλη. Τὰ τεμάχια τοῦ μαρμάρου ἔλαμπον εἰς τὸ ἥλιον ἐν τῷ εὐρεῖ περιαλείψιον. Πανταχοῦ ἥτο λεπτοτάτη, λεπτή κόνις.

— Ο καλλιτέχνης ἥτο ἔνδον, ἐν τῷ ιερῷ του, καὶ ἐθεάτο βρύους τινὰ, ἣν εἶχεν ἀρχίσει. Τὸ δῦδρο ὅτανέθλυζεν ἐκ τίνος.